

SLOVENSKI NAROD.

Iznaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrta leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrta leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrta leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrta leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemana za četrta leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrtostopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. **Opravništvo**, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Direktne volitve potrjene!

Volilna reforma je tedaj po kroni sankcionirana. Še enkrat in zopet je zmagala tista stranka, katere edini cilj je nemška hegemonija nad Slovani; storila je zopet korak naprej na potu, katerega so dosta jasno zaznamovale peticije zoper volilno reformo, odposlane iz vse h cislajtanskih dežel.

Še pred nekoliko tedni smo nekoliko upali, da si bode krona, glede na ogromne nasprotno izjave večine narodov, pomislila pritrčiti sklepu državnega zbora. Pa kaže se, da je krona volje, ustavovercem pustiti prosto roko; naj dejansko dokažejo, kar obetajo blagosti, ki bode po tem preustroji ustave izvirala za Avstrijo.

Odkar so ustavoverci Hohenwartovo ministerstvo podkopali in vrgli, je prav za prav dosledno, da krona daljno delovanje do skrajnih mer prepusti tistej stranki, katera ima večino, če prav le navidezno, v državnem zboru. Kako je prišla do te večine, kakih protustavnih „chabusovih“ sredstev se je posluževala, da si jo ohrani in utrdi, nam je v dobrem spominu. Pa to ne spada le sem.

Cesar bi seveda z ozirom na izstop vse opozicije iz državnega zbora, kateri je pri sklepanju volilne reforme k večjemu eno tretjino vseh volilcev zastopal, po ustavu imel pravico, svoj podpis odreči. Potem bi moral ministerstvo odpustiti in drugo na njegovo mesto poklicati, moral bi državni, oziroma deželne zборе razpustiti in sploh storiti, kar ustava v takih slučajih predpisuje.

Vse to se nij zgodilo. Cesar je podpisal volilno reformo, katera je s tem činom

postala veljavna postava. To je faktum; nam pa je s tem računati.

Če prav naše stališče proti volilni reformi in direktnim volitvam nespremenjeno ostane, ne smemo prezirati dejanskih razmer, katere so stvorjene po sankcioniranju postave. Vse kaže, da se bodo **direktne** volitve kmalu razpisale. Naši protivniki se povsodi že oborožujejo za predstoječi volitveni boj. Za vsako deželo snujejo centralne volilne odbore, že sedaj se pogovarjajo o kandidatih in raztezajo svoje mreže črez vse kraje.

Temu nasproti tudi mi rok ne smemo križem držati. Sedaj ne gre za to, ali stopijo naši poslanci v direktni državni zbor ali ne; to vprašanje stoji v drugi vrsti. Sedaj pojde samo za volitve in da se Slovenci udeležimo pri volitvah in to z vso eneržijo, je naravska stvar.

Po mnogokratnem razpuščenju deželnih zborov, zlasti kranjskega, imamo Slovenci nekoliko iskustev v volitveni agitaciji in organizaciji. Vendar bode baš pri predstoječih volitvah treba največje delavnosti in vsestranskega napora.

Ako pri volitvah za deželne zборе v enem ali drugem volilnem okraju propademo, se vsled ene zmage več ali manj večine v dotičnih zborih ne spremene. Tudi je deželnih poslancev skoraj trikrat toliko, kakor državnih.

Dosti imenitnejše so volitve za državni zbor. Iz števil, katere smo nedavno naveli, razvidno je, da pri volitvah za federalistično stran ugodnih, nij nemogoče dobiti federalistične večine v državnem zboru. In ako

bi se to kedaj zgodilo, dana nam je s tem moč, ves nam neušečni ustav spremeniti.

Zato pa treba, vse sile napenjati, da zmagamo doma v slovenskih volilnih okrajih in 14 do 15 federalističnih poslancev pošljemo v državni zbor. Za srečni izid volitev so prvi pogoj dobri kandidatje; agitacija je lahka, ako se pravi mož na pravem mestu kandiduje.

Naj bi se tedaj rodoljubi po deželi že zdaj med soboj pomenjkovali o osebah, o katerih misle, da najlaže zmagajo z njimi, in katere jih bodo najbolje zastopale.

Glede volilnih okrajev bodo se od narodne strani kandidature postavile na Kranjskem za osem volilnih okrajev, na slovenskem Štajerskem za štiri, na Goriškem menda za dva, na Koroškem za enega, v tržaški okolici za enega in v Istri tudi menda za enega.

Da zmagamo v vseh teh okrajih, naj bode skrb rodoljubov.

V Ljubljani, 4. aprila.

— Ljubljansko delavsko društvo in direktne volitve. Pod tem naslovom priporoča ljubljanski „Tagblatt“ od srede ljubljanskim delavcem, naj se v **Javnem ljudskem** shodu potegnejo za centralistično-nemške „direktne“ volitve, kder velja en nemšk goldinar toliko, kakor 110 slovenskih (glej članek v 17. številki našega lista.) „Tagblatt“ poroča, da bodo imeli ljubljanski (nemškutarski) delavci javen shod, kjer se bodo za te direktne volitve navduševali po ustavovernem receptu. Ako bo ta shod res javen — e kaj, ko bi se ga vsi slovenski de-

Listek.

O brzojavu.

(Govor g. Zora v ljubljanski čitalnici 30. marca.)

Večstransko sem čul željo od svojih znancev, da bi radi videli brzojaviti in izvedeli, kako se ta stvar prav za prav vrši. Se ve da ste že o tem veliko brali ali vsaj čuli, pa menim, da jih nij veliko, kateri so tudi videli kako se brzojavlja v praksi. Zato mislim, da bode, ako ne vsem, vendar večini čestite gospode zanimivo videti praktično izvedeno, kar so teoretično se učili ali brali. Hočem vam torej govoriti o brzojavu sploh in o brzojavu, kakoršen je denes skoraj po celem svetu v porabi in tudi njegovo rabo praktično pokazati.

Kaj je telegraf ali brzojav ali daljnopisec? — Telegraf je naprava, s katero je moči v najkrajšem času v veliko daljavo sporočila pošiljati. — Neomejena naznanila po pogojenih alfabetičnih znamenjih v veliko daljavo poročati, se

pravi torej telegrafirati ali brzojaviti. — Nasproti pa: Omejena naznanila po poprej pogojenih in omejenih znamenjih na oddaljeni vidljivi kraj poročati, se imenuje signalizirati. Vojaki signalizirajo tudi z bobnom, trobento, zastavo i. t. d. Naprava signaliziranja nij nova. Že starodavni narodi so se posluževali sredstev, s katerimi so poročali v daljne kraje. Tudi pri nas na Slovenskem smo to napravo imeli o času turških vojsk; bili so to namreč tako imenovani taborji, t. j. na visokih gorah nakopičene grmade, katere so bile nastavljene do turške krajine. Kadar so napali Turki našo krajino, takrat so skrajine straže ondotne grmade zažgale, ogenj se je videl po bližnjih taborjih; ti so zopet zažgali svoje grmade in tako je bilo poročilo, da so Turki črez krajino udarili v kratkih urah po celi državi naznanjeno. Ako bi se dva človeka pogodila o znamenjih celega alfabeta ter bi se postavila na visočine tako, da vidita znamenja drug drugemu, lahko bi drug drugemu poročala, — ona bi telegrafirala.

Ta vrsta brzojava se imenuje optični telegraf. Brzojavi se tu z lučjo, s palicami, zastavami, vrečami i. t. d., in tudi brez vse naprave človek sam s svojim telesom. Lahko je namreč z rokami znamenja alfabeta sestaviti. Druge vrste telegrafa, katere še dandenes občno nijso vpeljane, so:

Vodeni telegraf. — Vsakemu je znano, da, ako ste dve enaki posodi na ravnini s cevjo zvezani in se v prvo voda vlije, voda skozi cev teče v drugo in v tej stoji ravno tako visoko, kakor v prvi. Ako vzamem iz pive vode, pade voda tudi v drugi, in če jo dodam, naraste tudi v drugi. Ako torej v obeh posodah naredim enaka znamenja, je porazumljenje lahko. 2. brzojav z zračnim tlakom (Luftdrucktelegraf.) Dolga cev, ki ima na vsakem konci elastično kepo, hruški enako udrto. Ako kepo stisnem, t. j. zrak iz nje v cev preženem, zrak iz kepe prežene zrak iz cevi v drugo kepo, udrta kepa se napne; če potem stisnem kepo spustim, se zrak po cevi in kepah zopet zravnava. Po večkratnem dolgem in kratkem stiskanju, do-

lavci in prijatelji delavcev udeležili, da pravo mnenje na dan pride in — pravi sklepi. Na našo firmo nam javnega shoda tako niso hoteli dovoliti, — poslužimo se tuje. Pozor tedaj in če pride čas, energično v sredo poseči!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. aprila.

Delegacije so 2. aprila imele svojo prvo sejo. V avstrijski delegaciji je bil Schmerling za prvosednika izvoljen. V svojem govoru pravi med drugim: „Notranje razmere so se na bolje obrnile. Vsi (??) narodi so za to hvaležni in morajo veselo nado izreči, da naj tudi v prihodnje vse tako ostane (oho!).“ Dalje je prepričan, da bodo delegacije složno delale z ministerstvom (tega prepričanja smo tudi mi) in privolile, kar ministerstva terjajo (nij dvombe!). — Grof Andrassy predloži državni budget in postavni načrt o povečšanju plač skupnih uradnikov. Oba predmeta se izročita finančnemu odboru.

Poljski poslanci so res prišli v delegacije. Kako pa ustavoverci sodijo o svojih poljskih tovariših, pokazala je prva seja. Ni eden poljskih poslancev nij izvoljen v kak odsek. Poljaki se popolnem prezirajo; to je hvala za njihovo omahljivost. „N. F. P.“ po pravici sodi, da s vstopom poslancev v delegacije so Poljaki uničili svoj izstop iz državnega zbora in da hodo morali se tudi pri sejah državnega zbora zopet udeležiti. Ako tega ne store, izgube svoje mandate kot državni poslanci in dosledno tudi kot delegati. Poljaki utegnejo tedaj še to sramoto doživeti, da jih ustavoverci pahnejo iz delegacije.

Vnanje države.

Srbskoturški prepir zaradi Malega Zvornika še nij dokončan, a razrešil se bode brez dvombe na korist Srbije, ki ima tudi faksično pravico do onega kraja. V adrijanopelski pogodbi je bilo namreč skleneno da bode Drina voda meja med Srbijo in Turčijo. Turki so podvržene dežele obdali s turškimi naselbinami, da bi jih ložej obdržali v podložnosti. Taka naselbina je tudi Zvornik. Pri vravnanju srbsko turške meje je Veliki Zvornik, ki je na desnem bregu Drine, ostal Turčiji, Mali Zvornik pa bi moral biti srbsk. Ondotni Mohamedani bi se bili morali izseliti na Turško. A na prošnjo stanovalcev in prigovarjanje turške vlade je knez Miloš iz prijaznosti dovolil, da so smeli omenjeni turški stanovalci ostati v Malem Zvorniku. Ostali so ondi do denšnjega dne, in Turčija se je navadila, smatrati Mali Zvor-

nik kot svojo last, akoravno je po pogodbi spadal k Srbiji. Sedaj pa jih je Srbija resno opomnila storjenih pogodb z odpovedjo letnega plačila. Zato se ne bodo mogli obotavljati.

Iz **Črne gore** se javlja v srbske liste, da se bode o Jurjevu letos sešla črnogorska narodna skupščina in da bode knez dal deželi novo ustavo, katero popraviti in sprejeti bode nalog te skupščine.

Ruski car je izvolil posebno komisijo pod predsedništvom kneza Barijatskega, da se posvetuje o tem, kako bi se pri nameranih vojaških preuredbah prihranilo, kar naj več mogoče. „Ruski Mir“ prinaša pismo nekega francoskega oficirja, ki je dalj časa potoval po Aziji. Omenjeni oficir pravi, „da si Angleži že dalj časa prizadevajo, razširiti svoj vpliv v Kini. Mnogi Angleži so se vdinjali z dovoljenjem svoje vlade v kitajsko armado, da jo po evropsko organizirajo, zato je bila tudi ustaja v zahodni Kini, ki je razgrajala toliko časa, potem kmalu zatrla. Ti ljudje hujskajo Kitajce proti Rusom, svetujejo jim, da naj zavarujejo svoje severne pokrajine. Promet kitajske kupčije z vnanjimi državami iznaša na leto do 1200 milj. Od tega imajo Angleži $\frac{10}{12}$ v rokah. Misliti je, da bodo pri kaki novi vojski skušali napraviti Rusiji diverzijo od te strani.“ Tako francoski oficir. A kdor pozna staro sovražstvo Kitajcev proti Angležem, ne bode rad verjel, da bi imelo prizadevanje poslednjih kak uspeh.

V **francoski** narodni skupščini je v seji 1. aprila znani vojvoda Grammont pri debati zaradi organizacije mesta Lijona tako strastno napadel vlado in republikance, da ga je predsednik Grèvy pozval k redu. A Grammont je rekel, da klika k redu ne sprejme. Predsednik Grèvy pa pravi na to, da ve, kaj ima storiti, ter sklene sejo. Vsled tega se je Grèvy drugi dan odpovedal predsedništvu, akoravno so ga poslanci vseh strank prosili, da še ostane. Pa narodna skupščina mu je dala satisfakcijo s tem, da ga je z veliko večino izvolila zopet za predsednika. Iz tega dogodjaja se vidi, kako predrzni so mnarhisti postali v narodni skupščini. Čas je, da jim francoski narod že enkrat domu posveti. — Vsled interpelacije poslanca Cezanne zaradi prevoznine čez sueški kanal, je rekel minister Rémusat, da mora biti vlada rezervirana, dokler se višja sodnija ne izreče v tej zadevi. Sploh pa stvar zavisi od turške vlade, pri kateri bo Francoska storila potrebne korake, da ostane veliko delo, sueški vodovod v rokah svojih začetnikov. — Permanento komisijo bo narodna skupščina volila v petek. Avstrijska vlada je po svojem poslancu v Parizi grofu Apponyi povabila Thiersa, da se udeleži slovesnega odprtja

duhajnske svetovne izložbe. A v sedanjih okoliščinah se bode Thiers dal najbržeje zastopati po poslancu francoske vlade na Dunaji.

Dopisi.

Iz Trsta 2. aprila [Izv. dop.] Tudi mi obžalujemo slabo izmišljeni načrt „Novic“, namreč, da bi se mi narodnjaki ločili v dve stranki, zdaj v važnem trenutku, ko se bide duševni boj našega obstanka. Kdo pa je iztuhtal to? tako se vprašujemo, in — obžalujemo, vide, kam je prišlo z nekterimi slavnimi! Tudi naših bližnjih Goričanov se nemoremo veseliti. Goričane moramo kot prve priznati v napredku vsake vrste, na čelu jim pošteni dr. Lavrič, kateri krepko drži zastavo narodnega napredka po konci, dasi bi ga prepirljivi in srboriti „Glasovci“ radi s kamenjem posuli, ako bi le še doba sv. Štefana ne bila minula.

V Trstu je začel nekako nov veter pihati. Tukajšna mladež slovenska se je začela živahneje gibati. Dohaja tudi vedno več slovenske mladine sem. Gotovo, da nas jako veseli v naših zidovjah videti to množenje slovenske inteligencije, ker kjer je inteligencija, tam je tudi moč in izobraženost in — agitacija, duša napredovanja.

Tukajšni nekateri izobraženi Slovenci so imeli p. m. 19. marca zvečer pri Heršlu shod, da se dogovore in da sklenejo, kako se bodo vsled poziva v „Slov. Nar.“ za „Glasbene Matice“ pesni nabirale in zapisovale. Zbralo se je lepo število omikancev in čestiteljev narodne godbe. G. H. je z mikavnim govorom razlagal blagi namen „Glasbene Matice“ ter načrtal pot, po katerem se more mlademu zavodu koristiti, omenjal žrtve, katere mora sleherni darovati, da se nabirajo narodne pesni in da se te potem zapišejo po glasbi. Za njim poprime besedo g. R. ter se izrazi jako zadovoljen z nasveti svojega predgovornika, ter slika nadalje petje narodnih pesni in kaže na duševni zaklad, katerega narod v sebi brani. Izvolili so se potem gg. P. in Št. za glasbena zapisalca pesni, g. R. za blagajnika in g. R. za voditelja.

V Rojanski čitalnici je bila v nedeljo 30. marca beseda in igra, o kateri ne morem ziniti, sicer bi se nekateri razžalili. Deklamacija mlade gospodične Altunove, po rodu

bim na nasprotni kepi kratka in dolga znamenja, iz katerih si alfabet lahko sestavim.

3. Akustični telegraf. Akustični telegraf so dolge cevi, skoz katere se govoriti more.

Brzjavi te vrste niso za posebno rabo, imajo veliko napak, se teško rabijo in niso zanesljivi. Optični telegraf ima napako, da se more rabiti le o lepem, nikdar ne o meglenem ali deževnem vremenu. Vodeni, akustični in telegraf z zračnim tlakom so le mogoči v hišah in tudi tukaj ne služijo vsem potrebam.

Elektromagnetični telegraf.

Najboljši in izkušeno najpraktičnejši brzjav je v novejših časih vpeljan in tudi že skoraj po celem znanem svetu razširjen, — elektromagnetični telegraf po sistemu Amerikanca Morsejeva.

V porazumljenju tega, moram vas, čestita gospoda, opomniti na to, kar ste brali o tem v mnogoverstnih knjigah. Se ve da, ker nijsem fizikar, vam bodem to le toliko

razložiti mogel, da bodete aparate, s katerimi se telegrafira, in katere vam bodem pri tej priložnosti posebej razložil, poznali in vedeli, kako se telegrafiranje vrši.

Rekel sem, da se imenuje ta telegraf elektromagnetični telegraf. Imenuje se zato tako, ker so moči, katero so, bi rekel, duša tega telegrafa, elektrika in magnetizem in obe zvezane, elektro-magnetizem. Kaj je magnetizem? — Neka ruda ima posebno lastnost, da privlači železne drobce, n. pr. železno pilovino tako, da obvisi na njenem površji. — Ta moč v rudi, ki privleče drobce in jih potem tudi na rudi tičeče pridrži, imenuje se magnetizem, in ruda, ki ima to lastnost, se imenuje magnet. Ime magnet se pa izpeljuje od grškega mesta „Magnesia“, v katerem so to lastnost rude najprej opazovali. — Ruda, ki ima sama na sebi že lastnost, železno pilovino privleči in obdržati, se imenuje prirodni magnet. — Ako s to rudo drgnemo jeklo, prejme ono isto lastnost od rude in sicer čem več trdo in čisto je jeklo, tem

težje jo prejme, jo pa tudi tem krepkeje obdrži in tem močnejši magnetizem kaže; jeklo postane tedaj tudi magnet in se imenuje narejeni magnet. Iz magneta se narejajo magnetične igle.

Rekel sem, da jeklo od drgnenega magneta nerado magnetizem prevzame, pa ga potem tem bolje in krepkeje obdrži, čem bolj trdo in čisto je jeklo.

Vse drugač pa je železo. — Železo prejme od magneta magnetizem v istem trenutku, ko se mu približa, izgubi pa ga tudi precej, ko se od magneta oddalji in odtrga. Čem mehkejšo in čistejšo je železo, tem ložje magnetizem prejme in tem hitreji in čisteje ga tudi izgubi. — To lastnost železa, da magnetizem lahko prejme in zopet isto tako lahko izgubi, prosim si dobro zapomniti, kajti ravno na tej lastnosti železa so ustanovljeni naši telegrafski aparati. Železo ima, dokler je v dotiki z magnetom, vse lastnosti magneta.

(Konec sledi.)

Italijanke, je občinstvo jako zadovoljilo. Drugo se je vršilo brez vsake posebnosti.

Iz Idrije 1. aprila. [Izv. dop.] Žalostnim srcem gleda idrijsko ljudstvo na peščico nemških naselnikov, šopirčih se s samosiljem v našem slovenskem mestu. „Gospodje“ so tu le udje kazinski, a čitalničarji so jim „ein ungebildetes Volk“, po besedah znanega renegata. Kdor se sam neče vpisati v kazino, tako zvano društvo „der gemüthlichkeit“, temu pa „oče“, glasovit odpadnik, pošljejo celo stran dolgo razlaganje namena imenovanega društva. Kljub temu pak, da imajo čitalničarji večino v kazini, da bi po odstopu teh celo število kazincev se reduciralo na 25, udrihajo nemški prusaki neusmiljeno po čitalnici, sploh po Slovencih, kjer le morejo. Sedaj jih peče, da si je napravila čitalnica lastno godbo, da napravlja take veselice, katerih bi kazina nikdar ne spravila na dan, da dobiva še vedno novih udov, da ima mladež vse na svoji strani, da so odpovedali Slovenci sodelovanje v gledališči, nemškej dramati posvečenem. Kar se tiče odpovedi igranja v gledališči moramo nič manj nego hvaliti ta čin domorodstva, kajti ne glede na to, da ostali so nemčurji zvesti v „Slov. Narodu“ že omenjenemu geslo: nemško dramatično razvijati na Slovenskih tleh, se trudijo Slovenci že od početka čitalničnega s podporo gledaliških predstav brezuspešno. Hotečim napraviti samo slovensko predstavo, ter prošečim, naj se jim prepusti gledališče za en večer, odgovori se Slovencem, da gledališče rudarsko nij kraj, kjer bi si diletantje denar služili; — da igrajo lahko, toda denar ostane v gledališkej blagajnici. Še več! — Pred nekim časom so ti kulturonosci celo isti večer, ko se je igralo, pobrali iz blagajnice ves denar, ki so ga dobili Slovenci za lastno slovensko predstavo, za kojoj je bil g. St. vse gledališče nalašč popravil, zlasti jim pak slepe kulise prebarval. Od tega junaškega čina onih matadorjev, ki velevalo učiteljem: „dass die Kinder nach der absolvirten 4. Classe vollkommen der deutschen Sprache mächtig sein sollen in Wort und Schrift“, datira se prav razpor in zadnje dni nam pričajo, da propasti mora še to, kar so storili Slovenci vendar še svojim prusofilskim nadvladarjem. Zvedevši, da namerava čitalnica po svojem starem običaji napraviti „Besedo“ velikonočni pondeljek, skušali so takej kljubovati, ter isti dan aranžirati v gledališči predstavo, za katero so napeli vse žile pridobiti si narodnih, edino sposobnih močij, ter tako morebiti celo uničiti čitalnični projekt. A naše delavne moči so obljubile vse pri slovenski zabavi sodelovati in program obeta biti letos bogatejši in zanimivši, nego druga leta ob tem času.

Brez upliva na kazino pa vendar nij čitalnica. Deklamacije v čitalnici morajo kazinarjem seosebno dopasti, kajti na 20. dan t. m. odločili so: „musikalisch-deklamatorisches Konzert.“ Ta prikazen nas je tem bolj osupnila, ker nemamo navade slišati o enacijh točkah redkih programov kazinskih. Nas jako veseli, da nas posnemajo, obžalujemo le, da jim ne moremo služiti tudi s svojimi izvrstnimi deklamatorji, seosebno sedaj, ker so menda eno gospico tako obložili z deklamacijami, da si nij upala kljubu vsej pridnosti in dobri volji prevzeti kratke role za velikonočni pondeljek. Menda so že slutili, da se jim zna tudi 20. t. m. tako goditi ka-

kor 7. sept. 1872, ko je bilo nad 15 krasnih plesalk, a nobenega plesalca. Zatorej bo sedaj le koncert brez plesa. Plesalcem našim pa kliče, ne hodite tje, kjer se ustijo krasotice tako naivno: „komu hočemo se napravljati elegantno, oficirjev nij, za en par učiteljev in kupčijskih pomagačev se nam pak nij treba lišpati.“

Iz Zagreba 2. aprila [Izv. dop.] Naš politični barometer kaže na nestrpljivost. Ta dušna razpoloženost našega javnega mnenja izvira od tod, ker že tako dolgo in tako željno čakamo na konec državopravnega poganjanja med našo in ogersko državo v Budim Pešti! „Pester Lojd“ nam je celo ugodil, rekši: naj nam ogerski državniki brže boljše dajo, kar nam dati morejo in kanijo, ter da se enkrat kraj in konec naredi dolgotrajnemu, že skoro brezkraju diplomatičiranju! — In res se bode ta kaša še dolgo v Budim-Pešti kuhala, bode iz tega cmok, ki bode za nas in za Magjare neprebavljiv. Magjaroni, ali da se točneje izrazim, njih naj skrajnejša Rauchijska frakcija dela z vso sapo na to, da bi kakotako peštanska dogovarjanja zamotala. Zlatarovič, ki je bil prvi Rauchov doglavnik, ter je po njegovem padu dalj časa na Štajerskem živel, vrnil se je zopet v Zagreb, ter se zopet v politično rovanje proti narodnej stranki spustil. V „Pest. Lojd“ piše perijodično „politična pisma“, ki se z veliko zagrizenostjo odlikujejo. V teh svojih pismih bodri ogerske državnike na energično in brezobzirno postopanje proti narodnej stranki, ter kot najprobatnejše sredstvo za vzdržanje ogerske državne ideje nasvetuje uvedenje teroristične vladavine. Za provedenje te politične akcije ponuja Zlatarovič ogerskim državnikom med vrstami sebe in Raucha, kar je za njegovi plemeniti domorodni in požrtovalni!!! značaj zelo karakteristično. —

Tako piše Zlatarovič v „Pest. Lojd“. V dunajsko „N. Fr. Pr.“ piše pa isti Zlatarovič čisto drugače. V njej grdi in psuje Magjare, ka ne umejo pod soboj držče narode, kakor bi treba bilo, brzdati in v strahu držati. Zlatarovičevo pero nij zastoj na dve osti razklano. Z eno ostjo žegeče Magjare, z drugo jih do krvavega zbada.

Naše zagrebško mesto je začelo naglo rasti. Kamor človek pogleda, povsodi vzdigujejo se nove zgrade. Za letos je že več kot 40 novih hiš za zidanje pripravljenih in to je za naše jedva 20 tisoč stanovnikov broječe mesto veliko število. Ena sama hiša (Kukovičeva) zidana v obliki „squarsa“, obsega 160 stanovanj, vsako 3 do 5 sob. Za zidanje vseobče kazine, ki bo kakih 250 — 300 tisoč goldinarjev stala, osnovalo se je posebno društvo. Podpisanih je denes že 60.000 goldinarjev.

Domače stvari.

— (Za ljubljanskega škofa) je imenovan g. Kulavec, dvorni kaplan na Dunaji, rojen Dolenjec. Tako se je baje iz dobrih virov sploh razširila včeraj govoric v Ljubljani.

— (Tiskarnica v Novem mestu.) Čujemo, da ima ljubljansk tiskar B—n namen samostalno ustanoviti v Novem mestu malo tiskarnico. Želimo samo, da svoj namen kmalu izvede, ker tiskarnica bode glavnomu mestu Dolenjskega na korist. Čisto

majhen lokalni slovenski časopis bi se tudi dal drževati.

— (Nesreča.) V eni tukajšnih fabrik je včeraj delavec z desno roko prišel preblizu mašine, tako da ga je zgrabila ter mu roko do ramen odtrgala. Nesrečnež je bil prenesen v bolnišnico in mu je morala roka v ramenem sklepu biti amputirana. Teško da se ozdravi.

— (Celovška čitalnica) napravi v nedeljo 6. aprila (začetek ob 8 uri zv.) besedo s petjem, deklamacijo in tombolo, h kateri se vsi čest. gg. udje z družinami uljudno vabijo. Ob enem se bode govorilo o izletih, katere bode čitalnica letos osnovala. — Neudje, ki se žele udeležiti besede, naj se prej oglasijo pri kakemu odborniku.

— (Preseljevanje kranjskih učiteljev.) Podučitelj v Senožečah, g. Zmrlikar, k sv. Barbari v Halozah na Štajersko; podučitelj v Ribnici, g. Čop, na nemško Koroško; g. Podobnik, učitelj iz Ljubljane, k sv. Jakobu blizu Celovca; gospodična Barnas, učiteljska pripravnica iz Ljubljane, tudi na nemško Koroško. Kaj ostane Kranjecem? Ribnica je hotela imeti 4razredno šolo, imamo zdaj samo 1 učitelja, takisto so tudi Senožeče.

— (Pri požaru v Knežaku) je zadržeta banka „Slovenija“ s štirimi pogorelimi posestvi.

Razne vesti.

* (Žalostna smrt.) Preteklo soboto ob dveh po polnoči je prebivalce v Ptuji izbudil strašen klic: ogenj! Južni stolp zgornjeptujski, samotni stoječ, je gorel. Požarna straža je bila takoj na mestu. Ali nič nij moglo več edinega prebivalca v stolpu rešiti. Aleksander Filafero, civilni geometer, najstariji sin grajščinskega oskrbnika in bilježnika bil je ta nesrečni. Precej pozno domu prišedši, si je po naključbi sam smrtno bakljo zažgal. Samo oglene ostanke so še iz stolpa dobili.

* (Velik požar.) Mesto Joachimsthal na Češkem je strašna nesreča zadela. 31. marca dopoldne se vname požar. Od 500 hiš jih je 470 do tal pogorelo. Ničesa nij bilo mogoče rešiti; 5000 ljudi je brez strehe in živža. Cerkev, šola, okrajna sodnija, mestna hiša, telegrafni urad leže v pepelu. 7 ljudi je zgorelo.

* (Kneginja Karadjordjevič,) so-pruga izgnanega srbskega kneza Aleksandra Karadjordjeviča, umrla je na Dunaji. Kneginja je bila hči srbskega senatora Nenadoviča. Njen brat je bil kapitan v kavaleriji in zapleten v zarotbo proti knezu Mihailu l. 1868. Belgradski vojni sod ga je obsodil k smrti, ter je Nenadovič z drugimi zarotniki vred bil ustreljen.

* (Samomor mladega dekleta.) Na Dunaji je bila 21 let stara deklica, hči spoštovanega in premožnega posestnika, vsled dolgega bolehanja jako melanholična in da si so starši še tako ljubeznivo z njo ravnali in ji stregli, nij bilo mogoče, je otožnosti rešiti. Pretečeni terek je Karolina prosila očeta in mater, naj gresta v cerkev k zgodnji maši, kar so starši nenavajeni ji kako prošnjo odreči, radi storili. Med tem pa je deklica vzela očetovo ostro britev ter si je grlo prerezala, in kratko potem umrla. Starši vrnivši se, so jo našli vso v krvi in njih žalovanje po svoji ljubljenej hčeri je seveda neizmerno.

* (Pogrezneno mesto.) Londonska „Morning Post“ je pisala v svojem zadnjem listu, da je mesto sv. Vincenca se pogreznilo z 10.000 ljudi med strahovitim potresom zemlje. Mesto sv. Vincenca je bilo v ameriški republiki San-Salvador.

* (Črnagora) je v svojem glavnem in stolnem mestu ravno tako zastopana kakor Francoska v Parizu. Tamošnja vlada se z veliko enerzijsko civilizatorije poprijemlje. Števil se držeči, moramo priznati, da se je posebno v ljudskem odgojevanju veliko storilo. Črnagora ima 96.000 prebivalcev in ne manj kot 41 šol z 52 učenci; ima en dečki in en dekliški penzionat, vsak za 30 otrok uredjen in od Rusije subvencioniran. Več družin iz Kotora je svoje otroke dalo tje v odgojevanje. Da nasproti drugim civiliziranim narodom v cerkvenih zadevah ne zaostane, je knez pred dvema leti cerkveno premoženje vzel in izneske daje porabiti za vzdrževanje šol. Duhovniki dobivajo letnih 200 frankov. Ljudska bramba je v najdaljšem pomenu uvedena. Ljudstvo za orožje zmožno je v 30 bataljonov po 800 mož razdeljeno in borilna moč je orožena z ruskimi zadovkami, se po srbskih časniki organizuje in vaja. Tudi ima Črnagora nekaj gorskih baterij in v strelivni delavnici izdeluje vedno 20 mož patrone. Da ruski konzul Črnogoro pogosto obišče, kakor nekateri hudobno trde, vsaki mesec v Cetinje hodeva, da se prepriča o obdelovanju zemlje, to jasno kaže, ka si Rusija tamo svoje gnajzdo pripravlja, da o svojem času to ljudstvo za svoje namene porabi. Zelo ena tiskarnica je v Cetinjah; v njej se tiskajo vse šolske knjige in za Avstro-Ogersko prepovedani časnik „Črnagorec“. Od tam prihaja tudi gotovo množica brošuric in sramotivnih spisov, ki tu pa tam v veliko eksemplarih v jugo-slovanjskih krajinah na svitlo pridejo. Na komunikacije se še niso nič ozirali, mogoče zaradi tega, da to o časih vojske koristi.

Narodno-gospodarske stvari.

— Razvitje južno-ruske trgovine je leta 1872 vedno napredovalo. Rži bogato notranje je vsled razširjenja železnic dobilo nove izvaževalne ceste in pri tem je po ustanovitvi naravnih parobrodskih črt Odesa skladišče Južno-Ruske za uvažanje inozemskih pridelkov postala. Železnica Poti-Tiflis do kaspijskega morja je toliko dovršena, da utegne kmalu premetu predana biti; potem bodo primorske dežele imenovanega jezera južno-ruski trgovini tudi odprte. Na kmetijstvo je ustanovitev novih zemljišnih kreditnih zavodov pospeševalno uplivalo; ovire kreditnih okolnosti kupčijskih srednjih stanov pomorejo nove trgovinske banke v svoji lastnosti kot regulatorje denarstva bolj in bolj odstranjevati. Ker se Rusija večidel s poljedelstvom peča, je južno-rusko izvažanje bistveno na žitne pridelke bazirano. Suša meseca maja in junija je bila kriva, da žetev leta 1872 nij toliko donesla, kot prejšnja leta. Zatoraj leta 1872 ozir žitnih vrst, iz magacinov Odesa prodanih, pomnoženje za 73.700 četvrt žita nasproti prejšnjemu letu. Uzrok temu je to, da je vsled razširjenih železnic tudi oddaljenejšim notranjim deželam mogoče, svoje pridelke izvaževati. Uvažanje se je silno pomnožilo; 1872. leta je bilo za 26.727.379 rubljev več blaga uvoženega kot l. 1871. Posljednega leta namreč je iznašala vrednost vsega uvoženega blaga 39.962.875 rubljev, leta 1872 pa 65.690.254 rubljev. Importiranih mašin in rokotvórin, posebno suknja, usnja, kemičnih izdelkov je precejšnji del iz nemških in avstrijskih fabrik.

Tujci.

3. aprila.

Pri **Elefantu**: Zanger iz Gorice. — Winter iz Dunaja. — Fischer iz Dunaja. — Elise Zupan iz Kroke. — Roger iz Verone. — Vidmar iz Dunaja. Hirschman iz Kaniže. — Zupan iz Gorenjskega. — Zenska iz Trsta.

Pri **Maliči**: Urbančič iz Preddvora. — Gutmansthal iz Trsta. — Belon, Baška, Wisinger, iz Dunaja. — Lakner iz Kočevja. — Rosenberg iz Dunaja.

Pri **Zamoreci**: Cirlep iz Konjic. — Art iz Kranja. — Verdnik iz Maribora.

Zdravnik za zobe

docent dr. Tanzer

iz Gradca

bode od 6. aprila t. l. v **Ljubljani** v „Hôtel Elephant“ v 1. nadstropji, v sobah števil. 20 in 21, vsak dan od 8. do 6. ure v zobozdravnem in zobotehničnem stroku ordiniral.

Njegov pomudek je samo na 15 dнів določen.

P. n. zobobolni naj se tedaj blagovolijo podvzitati, da se takoj v pivih dnevih oglašé.

(102—2)

Dr. Tanzer.

Dunajska borsca 4. aprila.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70	gld.	5	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72	"	25	"
1860 drž. posojilo	103	"	60	"
Akcije narodne banke	956	"	—	"
Kreditne akcije	333	"	75	"
London	108	"	80	"
Napol.	8	"	73	"
C. k. cekini	—	"	—	"
Srebro	107	"	70	"

Velika gostilnica

z vrtom in hlevi vred, v **Vačah** ob tržaški državni cesti blizu Ljubljane ležeča, se daje na dobo 3 ali 6 let v najem.

Pojasnila daje „**Annoncen-Bureau**“ v Ljubljani, na glavnem trgu 313. (99—3)

Pravo amerik. krompirjevo seme

naravnost vvoženo.

samo od najizvrstnijih in celo zrelih, zdravih rastlin spravljeno, in sicer zgodnjih in poznih bir, ponujam

za 1 oral ali 1600 ⁰ po 4 gld.,
„ 1/2 oral ali 800 ⁰ po 2 gld.,

(s poštno pošiljavo in navodom za obdelovanje v nemškem, ogerskem in slovanskem jeziku.)

Ker je zasad semena edino sredstvo zoper obče razširjeno krompirjevo bolezen in se na ta način zopet zdrav krompir za nasadbo pridobi, si dovolim gospode posestnike zemljišč in kmetovalce na to opozoriti, in to tim več, ker je obdelovanje prosto in se celo že v prvem letu resnično izvrsten uspeh doseže.

Dalje priporočam sočivno, poljsko, travniško, gozdno in cvetlično seme v veliki izbirci in glavni zapisnik se na blagovoljno zahtevanje takoj zastonj in franko določje.

Josip Aubök, prodajalnica semena,

Dunaj, v mestu, Steindalgasse Nr. 1.

Pošiljanje denarja po poštnih nakazilih priporočam kot najugodniše in najcenejše sredstvo plačevanja. (103—1)

Do sedaj nepreseženo!

Ces. in kralj.

pravo

izključ. privileg.

očiščeno

olje iz ribje masti

od

Viljema Maager-ja na Dunaji.

Od prvih medicinskih avtoritet preiskano, priporočeno in zapisano kot najčistejše, najboljšo, najnaravnejšo in priznato nauspešniše zdravilo za **boleznj v prsih in plučah**, za škrofule, lišaj, gnojne bolečine, izpustke na koži, otekle bezgalke, slabotnost itd. se dobi pravo — **steklenica à 1 gld.** — ali v moji fabriški zalogi: **Dunaj, Bäckerstrasse Nr. 12**, ali v najbolj renomiranih lekarnah in specerijskih štacunah monarhije, tako med drugimi pri teh-le firmah: **Maribor**: J. D. Bankalarijeva vdova, A. W. König, lekar; **Gradec**: Ertl & Krepesch, D. Sigmund, M. Seiner, F. X. Seeger, trgovci, V. Grablowitz, lekar; **Celje**: F. Janesch, trg.; **Judenburg**: J. Postl, trg.; **Celovec**: Dr. P. Hauser-jevi dediči, A. Beinitz, F. Erwein, lek.; **Ljubljana**: Eggenbergerjeva vdova, Ot. Schenk, lek. P. Lassnik, M. Golob, trg.; **Ptuj**: G. Karagyena, A. E. Reithammer. (199—12)

Občno priljubljeni in po zdravniških izrekih skušeni

Štajerski zeliščni sok (230—11)

se dobi vedno v čvrstem stanju pri **J. Purgleitner-ji**, lekarji v Gradcu, v Bankalari-jevi lekarni v Mariboru in pri M. Morič-u v Mariboru. Cena za steklenico 87 kr. a. v.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—36)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.